

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky
Cesta na Červený most 6 · 814 06 Bratislava

Návrh

na vyhlásenie ochranného pásma
nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky

Kaštieľ, Dolná Mičina
č. ÚZPF 38/0

Meno spracovateľa: Mgr. Tomáš Kowalski
Dátum spracovania: máj 2009

Predkladaný návrh na vyhlásenie ochranného pásma nehnuteľnej národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „kultúrna pamiatka“) Kaštieľ, Dolná Mičiná, č. ÚZPF 38/0,¹ vypracoval Pamiatkový úrad Slovenskej republiky na podnet Krajského pamiatkového úradu Banská Bystrica (č.: BB-05/293/1450/HOJ zo dňa 29. 3. 2005) a z dôvodu neúčinnosti „pamiatkového ochranného pásma“, ktoré pre kultúrnu pamiatku Kaštieľ, Dolná Mičiná určilo Krajské stredisko štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody Banská Bystrica pod č. 4179/64-Hr. zo dňa 1. 12. 1964.

Návrh je vypracovaný v zmysle § 2 ods. 7 a § 18 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 49/2002 Z. z.“), po ohliadke a zisťovaní v mieste, uskutočnených v júli 2006 a v máji 2009.

Návrh je súlade s Dohovorom o ochrane architektonického dedičstva Európy (oznámenie č. 369/2001 Z. z.), s Európskym dohovorom o krajine (oznámenie č. 515/2005 Z. z.) a s Deklaráciou Národnej rady Slovenskej republiky o ochrane kultúrneho dedičstva č. 91/2001 Z. z.

Návrh je podkladom pre správne konanie vo veci vyhlásenia ochranného pásma v zmysle zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a podľa § 18 ods. 2 a § 44 ods. 4 zákona č. 49/2002 Z. z.; Pamiatkový úrad Slovenskej republiky je správnym orgánom v konaní.

---

¹ ÚZPF = Ústredný zoznam pamiatkového fondu podľa § 22 zákona č. 49/2002 Z. z.

OBSAH

1.	Údaje o kultúrnej pamiatke	4
2.	Vymedzenie územia navrhovaného ochranného pásma	5
3.	Odôvodnenie účelu a cieľa vyhlásenia ochranného pásma kultúrnej pamiatky	6
4.	Kultúrna pamiatka	7
5.	Charakteristika územia navrhovaného ochranného pásma	8
6.	Určenie podmienok ochrany na území navrhovaného ochranného pásma	10
7.	Úprava vzťahov k iným chráneným územiám a ochranným pásмам podľa osobitných predpisov	13
8.	Použitá literatúra	13
9.	Použitá dokumentácia a pramene	14
10.	Textové, grafické prílohy a fotodokumentácia	14

1. ÚDAJE O KULTÚRNEJ PAMIAATKE

Kraj:	Banskobystrický kraj
Okres:	Banská Bystrica
Obec:	Dolná Mičiná
Katastrálne územie:	Dolná Mičiná
Unifikovaný názov kultúrnej pamiatky:	KAŠTIEĽ
Bližšie určenie:	kaštieľ Mičinských a Benických
Číslo ÚZPF:	38/0
Adresa (adresa popisom):	Dolná Mičiná, návršie nad obcou
Súpisné číslo:	1
Parcelné číslo:	175/1
Zápis do štátneho zoznamu kultúrnych pamiatok (podľa § 7 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 7/1958 Zb. SNR o kultúrnych pamiatkach):	Okresný národný výbor v B. Bystrici, komisia školstva a kultúry (KŠaK) uznesenie KŠaK č. 12/63 zo dňa 26. 6. 1963
Číslo a dátum rozhodnutia o zápise:	

---

2. VYMEDZENIE ÚZEMIA NAVRHOVANÉHO OCHRANNÉHO PÁSMA

Mapový podklad: Kópia z katastrálnej mapy obce Dolná Mičiná, katastrálne územie Dolná Mičiná, mapový list č. BANSKÁ BYSTRICA 5–8/2; mierka 1:2000; kópiu poskytla Správa katastra Banská Bystrica, č. zákazky: 813.6b3-601-93-2009; dátum vyhotovenia: 6. 3. 2009.

Popis priebehu hranice ochranného pásma: Východiskový bod hranice ochranného pásma sa nachádza vo severnej časti jeho územia, v severozápadnom rohu parcely č. 618/7 (cesta), v dotyku s parcelami č. 171/5 a 619 (cesta). Z určeného bodu hranica ochranného pásma vychádza východným smerom, prechádza po severných hraniciach parciel č. 618/7, 618/5, opäť 618/7, až dosiahne dotyk s parcelou č. 185/3. Hranica ochranného pásma sa zalamuje po severnej hranici parcely č. 185/3 (v dotyku s parcelou č. 185/2), a severovýchodným smerom pokračuje po severnej hranici parcely č. 184, až dosiahne jej severný roh. Hranica ochranného pásma opisuje uvedený bod a odkláňa sa juhovýchodným smerom, po západných hraniciach parciel č. 184, 183/8, 182/4, 182/1, 181, 180, 179/1, 178, až dosahuje východný roh naposledy uvedenej parcely. Hranica ochranného pásma opisuje uvedený bod, v krátkom úseku sa odkláňa juhozápadným smerom po východnej hranici parcely č. 618/7, až dosahuje parcelu č. 175/10. Hranica ochranného pásma sa odtiaľ odkláňa východným smerom, prebieha severných hraniciach parciel č. 175/10, 175/3 a 175/14; opisuje severovýchodný okraj naposledy uvedenej parcely a odkláňa sa južným smerom po východných (juhovýchodných) hraniciach parciel č. 175/14, 175/15, 175/18, 175/19, 175/22, 175/23, 175/25, 175/26, 175/29, 175/28, 175/4, 175/47 a 583, až dosiahne parcelu č. 582/1. Hranica ochranného pásma prechádza východnou hranicou parcely č. 582/1, dosahuje jej juhovýchodný cíp, ktorý opisuje a odkláňa sa západným (severozápadným) smerom po západných hraniciach parciel č. 582/1 a 160/1, až dosiahne parcelu č. 160/3. Hranica ochranného pásma sa odkláňa severovýchodným smerom, prechádza severnou hranicou parcely č. 160/1, východnou a severnou hranicou parcely č. 161/1 a západnými hranicami parciel č. 175/5 a 175/12, až dosahuje parcelu č. 618/7 (cesta). Hranica ochranného pásma prechádza na južnú hranicu parcely č. 618/7, južnú a západnú hranicu parcely č. 618/6 a západnú hranicu parcely č. 618/7, a dosahuje miesto určené ako východiskový bod.

Parcela kultúrnej pamiatky: 175/1.

Súpis parciel ochranného pásma: 160/1, 160/4, 161/1, 161/2, 175/2, 175/3, 175/4, 175/5, 175/6, 175/10, 175/11, 175/12, 175/13, 175/14, 175/15, 175/16, 175/17, 175/18, 175/19, 175/20, 175/21, 175/22, 175/23, 175/24, 175/25, 175/26, 175/27, 175/28, 175/29, 175/30, 175/31, 175/32, 175/33, 175/34, 175/35, 175/36, 175/37, 175/38, 175/39, 175/40, 175/41, 175/42, 175/43, 175/44, 175/45, 175/46, 175/47, 176/1, 176/2, 177/1, 177/2, 177/3, 178, 179/1, 179/2, 179/3, 180, 181, 182/1, 182/2, 182/3, 182/4, 183/6, 183/7, 183/8, 183/9, 184, 185/3, 582/1, 582/2, 582/3, 583, 618/5, 618/6, 618/7, 618/8.

3. ODŮVODNENIE ÚČELU A CIEĽA VYHLÁSENIA OCHRANNÉHO PÁSMA KULTÚRNEJ PAMIATKY

Ochranné pásmo sa navrhuje vyhlásiť pre kultúrnu pamiatku *Kaštieľ (kaštieľ Benických) v Dolnej Mičinej*. Kultúrna pamiatka vzhľadom na svoj charakter pozostáva z jedného pamiatkového objektu, ktorý však so vzťahom k okolitému prostrediu vytvára osobitný areál a dominantu.

Kaštieľ je architektonicko-historickou, výtvarnou a krajinnou dominantou obce a príslušnej časti katastrálneho územia Dolná Mičiná. Situovaný je na terénnej vyvýšenine, výrazne vystupujúcej nad zástavbu sídla; terén v bezprostrednom okolí sa prudko zvažuje v smere na juh, západ až severovýchod, k zástavbe centrálnej časti obce, resp. k areálu poľnohospodárskeho družstva (pôv. k potoku Lukavica / Mičinskému potoku).

V rámci krajinnno-urbanistického celku má dominujúce miesto objekt kaštieľa. Nadväzuje naň prírodné prostredie, tvorené najmä pôvodne lúčnatými plochami (využívané tiež ako záhrady) a inými zatrávnenými plochami. Tento typ krajiny nadväzuje v celom území východne od kaštieľa, najmä v lokalite „Na Hrádok“, s mierne zvlneným reliéfom – súčasťou krajinného celku Zvolenskej pahorkatiny.

Situovanie kaštieľa a jeho pôsobenie v krajinnom a sídelnom celku možno charakterizovať ako výrazné. Hodnoty tohto krajinnno-scenérického celku umocňuje jeho relatívna neporušenosť zásadnými umelými zásahmi: Dodnes vo väčšej časti pretrval v stave z obdobia vzniku jeho najstaršej súčasti (kaštieľa). Vymedzené územie je málo narušené negatívnymi zásahmi, ktoré by znehodnocovali prostredie a situáciu kaštieľa – kultúrnej pamiatky.

Do vymedzeného ochranného pásma kultúrnej pamiatky sa navrhuje začleniť územia priliehajúce k vlastnému areálu kaštieľa. Prostredie zahrnuté do ochranného pásma sa uplatňuje v miestnych (lokálnych) i v diaľkových (panoramatických) vizuálnych celkoch, vnímateľné je v širšom rámci najmä v pohľadových smeroch od juhu, juhozápadu, západu, severu a z východu.

Účelom vyhlásenia ochranného pásma je vytvorenie ďalšieho nástroja na zabezpečenie základnej ochrany samotnej kultúrnej pamiatky, ale najmä okolia a prostredia, v ktorom sa nachádza.

Cieľom je vytvorenie podmienok na zachovanie a ochranu kultúrnohistorických hodnôt, krajinného usporiadania, panorámy a scenérie, v ktorej má centrálnu a dominantnú pôsobenie kultúrna pamiatka spolu s prírodnými zložkami vo vymedzenom územnom rámci. Vyhlásenie ochranného pásma má zabezpečiť ochranu prostredia kultúrnej pamiatky so zohľadnením jej miesta, situácie, dominantnosti a vizuálneho účinku kultúrnej pamiatky tak, aby sa zamedzili činnosti, ktorých dôsledkom by sa narušilo prostredie kultúrnej pamiatky a ktoré by mali negatívny vplyv voči jej pamiatkovým hodnotám. V záujme zachovania uvedených hodnôt sa ďalej stanovujú podmienky činnosti na predmetnom území, ktoré po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o vyhlásení ochranného pásma bude uplatňovať územne príslušný krajský pamiatkový úrad.

4. KULTÚRNA PAMIATKA

Kaštieľ v Dolnej Mičinej (č. ÚZPF 38/0) predstavuje typ renesančného pevnostného kaštieľa, ktorý vznikol pravdepodobne na staršom základe (priamo na mieste, alebo v lokalite). Pevnostný typ pamiatky je predurčený jej vznikom na strategickej polohe nad križovatkou ciest, prepájajúcich oblasť Zvolena so sídlami v povodí Lukavice, Zolnej a v oblasti Horehronského podolia (Ľupča, Ľubietová, Brezno). V tomto zmysle možno za predchodcu kaštieľa predpokladať menší hrádok – pevnôstku.

Základ dispozície kaštieľa pozostáva z trojtraktového bloku, s členením na centrálnu a bočné miestnosti podlažia. Na stredný trakt nadväzuje schodisko, vysunuté do osobitnej vežovej časti pri severnej strane pôdorysu. Blok schodiska uzatvára priestor kaplnky. Pri všetkých nárožiach stavby sú bašty na kruhovom pôdoryse, pričom všetky dosahujú výšku jadra stavby.

Vznik zachovaného kaštieľa sa datuje na základe analýz vývoja staviteľstva a s prihliadnutím na všeobecné historické okolnosti, do obdobia 16. storočia (obec Dolná Mičiná sa písomne spomína v závere 13. storočia, priamo potom v roku 1402). V základných rysoch možno objekt porovnať s viacerými fortifikačnými pamiatkami v stredoslovenskej oblasti (Nový zámok v Banskej Štiavnici) a v iných regiónoch (napr. kaštieľ v Klátovej Novej Vsi/okr. Partizánske).

Stavebná etapa a úpravy spojené s rodinou Benických, datované rokom 1667, majú priamy súvis s architektúrou a kamenárstvom Banskej Bystrice, kde rodina zadala upraviť meštiansky dom na hlavnom námestí na reprezentatívnu stavbu čiastočne s palácovým charakterom (Námestie SNP č. 16; č. ÚZPF 2469/0).² Vzťah k Dolnej Mičinej je preukazný na výtvarnej morfológii náročne stvárnených súčastí architektúry, resp. jej výzdoby (kamenné články krbu, ostení dverových a okených otvorov; fragmenty štukovej výzdoby klenieb).

Prejavom ďalšieho vzrastu honosnosti kaštieľa v 18. storočí a výraznou úpravou bolo vybudovanie otvorenej arkády s úpravou nástupného dvojramenného schodiska k hlavnému vchodu a s krytou loggiou v 2. nadzemnom podlaží; arkádová predstava na pilieroch zaberá celú šírku západnej fasády medzi oboma nárožnými baštami. V tom období bolo zastrešenie kaštieľa zmenené na manzardový tvar (krytina: šindel), ktorý charakterizuje výraznejšia členitosť.

Opísaná dispozícia kaštieľa vykazuje znaky dôslednej spätosti s fortifikačným (pevnostným) účelom stavby. Táto však nevyhlúčila prítomnosť náročných výtvarných súčastí, ktoré v období renesancie prenikli (v našich podmienkach) vo významnej miere aj do svetského prostredia a architektúry.

Prístup do kaštieľa z obce Dolná Mičiná a od cesty údolím Lukavice vedie komunikáciou vychádzajúcou z južnej časti obce (podľa rozsahu zástavby k roku 1866), v súčasnosti s názvom Záhumnie. Komunikácia stúpa úžinou pod kaštieľským návrším juhovýchodným smerom do extravilánu, až dosahuje lúky „Hrádok“ („Na Hrádku“). V polohe rázcestia viacerých ciest juhovýchodne od kaštieľa sa potom odkláňa smerom na sever a prechádzajúc rovinou pri kaštieli ústi k jeho južnému priečeliu. Tento prístup je prakticky jediným schodným z okolitého prostredia.

---

² Sura, Miroslav: *Banská Bystrica. Pamiatková rezervácia*. Bratislava 1982 (= ed. Pamiatky mestských rezervácií, zv. 6), s. 72, 123-125.

Súbor obslužných a doplnkových stavieb pre kaštieľ nebol rozsiahly. Z dôvodu náročných terénnych podmienok bolo predpolie vymedzené iba pred hlavnou – západnou fasádou, kde bola nástupná terasa. Na okraji terasy sa nachádzal objekt s prevádzkovým alebo obslužným účelom. Neveľké bezprostredné okolie kaštieľa vymedzoval múr. Ďalší účelový objekt obdĺžnikového pôdorysu sa nachádzal už vzdialenejšie – južne od kaštieľa, pozdĺž prístupovej cesty ku kaštieľu (staré parc. č. 2). Plošne rozsiahlejší objekt, slúžiaci pravdepodobne potrebám správy majetkov, sa nachádzal v lokalite súčasnej parcely č. 175/35, patrilo mu staré parc. číslo 3.

Stav kaštieľa je už dlhodobo neuspokojivý; obývaný, resp. adekvátnejšie využitý bol po období druhej svetovej vojny. Po oslobodení bol prevedený do správy národných výborov (MNV, ONV), resp. jednotného roľníckeho družstva, ktoré tu zriadilo sklad. Tento prístup k využitiu pamiatky (resp. jej nevyužitie) sa nemohol neodraziť na stave pamiatky. Zmenu mala priniesť idea nového využitia – ako študijného a vzdelávacieho strediska v rezorte kultúry. Z nej sa realizovala etapa štúdie (1967/68), zámeru (1969, schválený 1972³) a statického zabezpečenia injektovaním betónovej malty (s dôsledkom celoplošného odstránenia vrstiev omietok). S výnimkou výmeny strešnej krytiny (už v roku 1962) išlo fakticky o jediné činnosti vykonané na objekte, v záujme a s cieľom zachrany kultúrnej pamiatky a obnovy jej pamiatkových hodnôt.

Kaštieľ v Dolnej Mičinej napriek značne narušenému stavebno-technickému stavu, nedokončenej obnove a bez adekvátneho primeraného využitia je významnou architektonickou pamiatkou v celoslovenskom rámci. Kaštieľ patrí k významným dokladom renesančného staviteľstva s fortifikačnou funkciou, ktorá však nevylučovala uplatnenie náročných výtvarných foriem s účelom reprezentatívnosti. Pamiatka syntetizuje princíp stredovekého obranného/strážneho hradu, a náročnejšieho sídla šľachty (panstva), ktoré už spravidla vznikali v dostupnejšom prostredí sídiel (v ich priamom územnom rámci) – tento aspekt však nebol realizovateľný predovšetkým z dôvodov permanentného ohrozenia slovenských oblastí externým nepriateľom i vnútornými konfliktami počas 16., a taktiež celého 17. storočia.

Kaštieľa si podnes zachoval situovanie nad zastavanými územiaми obce, od ktorého sa zároveň odčleňuje, a nadväzuje s prvkami dominantnosti na okolité prírodné a krajinné prostredie. Už od obdobia vzniku je ich jedinečnou súčasťou s harmonickým pôsobením v krajinnom celku. Svojbytné hodnoty renesančnej, značne členitej architektúry kaštieľa a jeho priestorovej situácie výrazne vynikajú pri vnímaní v kontexte nenarúšaného prírodno-krajinného prostredia.

---

³ Stanovisko Okresného národného výboru v Banskej Bystrici – odbor kultúry, č.: kult. 305/72 zo dňa 31. 8. 1972.

5. CHARAKTERISTIKA ÚZEMIA NAVRHOVANÉHO OCHRANNÉHO PÁSMA

Územie navrhovaného ochranného pásma sa nachádza juhovýchodne od centrálnej časti – jadra obce Dolná Mičiná. Kaštieľ a jeho príslušné okolie sa nachádza na návrší, vystupujúcom nad jadro sídla a údolie potoka Lukavica (Mičinský potok). Významná terénna situácia na najvyššom mieste (polohe) v okolí spoluvytvára z pamiatky už po stáročia prirodzenú dominantu sídla i širšieho krajinného celku, ktorá sa uplatňuje z viacerých charakteristických pohľadových smerov v rámci obce i z jej okolia.

V rámci usporiadania prostredia a urbanizmu sídla sa kultúrna pamiatka nachádza excentricky, mimo vlastnej zástavby. Susediace časti obce, nadväzujúce na územie kultúrnej pamiatky, majú diferencované funkčné aj priestorové usporiadanie:

- Územie nadväzujúce na kaštieľ zo západu až juhu, pod úpäťm kaštieľskeho návršia, siahajúce až k nive a toku Mičinského potoka, tvorí *hospodársky dvor Roľníckeho družstva Mičiná*, založeného v roku 1949. Areál tvoria pozdĺžne veľkopriestorové stavby pre ustajnenie a chov dobytky a príslušné technologické zariadenia (pôvodne zamerané tiež ako vývojové stredisko). Pre areál je charakteristický nadmerný záber územia,⁴ dá sa považovať ako územná rezerva a priestor na preriešenie usporiadania.

- Juhovýchodne od kaštieľa, smerom k lokalite „Hrádok“ prebiehajú terénne úpravy a výstavba inžinierskych sietí pre individuálnu výstavbu rodinných domov (obytný súbor).

- Východne až severovýchodne od kaštieľa nadväzuje otvorené prírodné prostredie lúk a pasienkov – *lokality Na Hrádok*. Nachádza sa za terénou zníženinou, ktorou vedie prístupová cesta ku kaštieľu. V súčasnosti sa v tejto časti ukončuje stavba 1 obytného domu.

- *Kaštieľske návršie* má charakter exponovanej strminy. Terén tvoria zatravnené povrchy a prerastená vegetácia pôvodne ovocných sádov a záhrad okolo a pod kaštieľom. Vegetácia prechádza do krajinej zelene južne od kaštieľa (východné úbočie nad nivou potoka Lukavica).

Žiadna z doterajších stavebných realizácií vo vymedzenom území neznamena bezprostredný zásah do prostredia kultúrnej pamiatky (v rozsahu navrhovaného ochranného pásma), a nebola narušením jej dominantného pôsobenia. Okolie kultúrnej pamiatky si zachovalo v rámci priestorového usporiadania výrazné *vyčlenenie*, a v tejto súvislosti aj vyššie opísanú charakteristiku. V záujme ochrany pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky a zabezpečenia podmienok usmerného rozvoja (v rámci zamýšľaných aktivít územného rozvoja príslušných lokalít v úzkom priestorovom a vizuálnom vzťahu ku kultúrnej pamiatke) sa vyžaduje vyhlásenie ochranného pásma v zmysle zákona o ochrane pamiatkového fondu.

---

⁴ Jeho časť mohla byť využitá odlišným spôsobom alebo ako priestorová rezerva, i v záujme uspokojenia niektorých požiadaviek, dnes umiestňovaných z hľadiska ochrany kultúrneho dedičstva a pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky v nevhodných polohách.

6. URČENIE PODMIENOK OCHRANY VO VZŤAHU KU KULTÚRNEJ PAMIAATKE A NA ÚZEMÍ NAVRHOVANÉHO OCHRANNÉHO PÁSMU KULTÚRNEJ PAMIAATKY

Všeobecné východiská

Každá činnosť v ochrannom pásme kultúrnej pamiatky musí byť v súlade so záujmom ochrany pamiatkových hodnôt kultúrnej pamiatky a jej prostredia. Ochranné pásmo je „územie vymedzené na ochranu a usmerný rozvoj prostredia alebo okolia nehnuteľnej kultúrnej pamiatky“ (§ 18 ods. 1 zákona č. 49/2002 Z. z.).

Každý má konať tak, aby boli vytvorené a zachované podmienky priaznivé na ochranu najmä urbanistických, architektonických, kultúrnych a prírodných hodnôt na území sídiel a v krajine. Negatívne zásahy do historického urbanizovaného, resp. do krajinného prostredia a ich rušivé pôsobenie treba v procese obnovy a úprav eliminovať v čo najväčšom rozsahu.

Pri posudzovaní každej činnosti a jej možného vplyvu a dôsledku sa musí prihliadať na priestorový, krajinný a urbanistický kontext daného miesta a širšieho okolia.

Objekty zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF) ako národné kultúrne pamiatky sú deklarované ako významné doklady svojho druhu; ochrana kultúrnych pamiatok a ich prostredia je verejným záujmom.

Podmienky ochrany vo vzťahu k dominante územia ochranného pásma – kultúrnej pamiatke

Rešpektovať a zachovať pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky v úzkej väzbe na zodpovedajúce funkčné využitie. Udržať historické hmotovo-priestorové usporiadanie kultúrnej pamiatky v štruktúre a usporiadaní jej prostredia; rešpektovať princíp jej dominantného postavenia v širokom prostredí.

Akékoľvek prípustné zásahy do hmoty alebo priestoru kultúrnej pamiatky (vrátane zavádzania technického vybavenia a infraštruktúry) je možné vykonať len postupom v zmysle ustanovení § 32 zákona č. 49/2002 Z. z. a v súlade s § 27 a § 28 cit. zákona.

Prostredie kultúrnej pamiatky v nadväznosti na jej obnovu je potrebné udržiavať v primeranom estetickom stave, v jeho dochovanej jednoduchosti, s vylúčením výsadby stromovej alebo okrasnej zelene v úzkom dotyku s pamiatkou a umiestňovania prvkov stavebného charakteru.

Vzhľadom na charakter kultúrnej pamiatky a jej prostredia je pravdepodobný predpoklad výskytu archeologických nálezov; túto skutočnosť treba zohľadniť pri zámeroch realizácie akýchkoľvek zemných a výkopových prác.

Podmienky ochrany vo vzťahu k prostrediu kultúrnej pamiatky – ochrannému pásmu (podmienky ochrany na území ochranného pásma), (§ 18 ods. 2 zákona č. 49/2002 Z. z.)

Vo vymedzenom prostredí kultúrnej pamiatky, s cieľom chrániť pamiatkové hodnoty kultúrnej pamiatky a jej prostredia, v ktorom má dominantnú a krajinársky pôsobivé územno-priestorové situovanie, je potrebné najmä:

a) Zachovať existujúce územné usporiadanie vo vymedzenom prostredí kultúrnej pamiatky, ktorá zodpovedá jej pamiatkovým hodnotám. Podrobnejšie podmienky sú vymedzené v ďalších písmenách.

b) Zachovať možnosť nerušených lokálnych priehľadov i diaľkových pohľadov na významnú architektonickú a krajinnú dominantu, t.j. na kultúrnu pamiatku v obklopení voľnou aj urbanizovanou krajinou.

Kultúrna pamiatka a súčasti jej ochranného pásma si zachovali dominantnú situáciu prakticky vo všetkých neobmedzovaných pohľadových situáciách v charakteristickom diaľkovom (krajinnoscenárskom, panoramatickom) kontexte

- 1) *z juhu:*
– v smere cesty č. II/591 v údolí potoka Lukavica (Mičinský potok), v úseku od dolnomičinského rázcestia po vstup do obce Dolná Mičiná,
- 2) *z juhozápadu:*
  - a) z ulíc obce Dolná Mičiná, vychádzajúcich na západ od hl. ulice (cesta č. II/591),
  - b) z náprotivných strání Zvolenskej pahorkatiny, povyše obce a Roľníckeho družstva Mičiná,
- 3) *zo severovýchodu a východu:*
– zo strání a lúk v lokalitách Záhumnie a Na Hrádok.

Uvedené diaľkové a lokálne pohľady (priehľady) sú vyznačené v mapových prílohách a chránia sa v rozsahu vymedzenia územia ochranného pásma.

c) Funkčné využitie pozemkov a iných nehnuteľností v území ochranného pásma nesmie mať negatívny vplyv na prostredie kultúrnej pamiatky a na jej vnímanie. Vymedzovanie pozemkov majetkovo-právne prináležiacich ku kaštielu a iných pozemkov v území ochranného pásma murovaným oplatením je neprípustné.

d) Zachovať a pravidelne udržiavať zeleň a zatravnené plochy vo vzťahu ku kultúrnej pamiatke (nástupové priestranstvá a priestor pred vchodom); obnoviť kompaktné skupiny zelene v predpolí kaštiela (Lipová aleja); všeobecne rozsah a miera plôch zelene v súčasnosti zodpovedá historickej situácii v okolí kultúrnej pamiatky.

Zachovať stupeň zastúpenia prírodných prvkov (stromovej vegetácie) na území ochranného pásma – vo voľnej krajine, výrazne dotvárajú charakteristické prostredie kultúrnej pamiatky a príslušného krajinného rámca (pozri grafickú prílohu – výkres *Vyznačenie významných plôch prírodného prostredia*).

Zachovať a doplniť izolačnú zeleň južne a západne od areálu kultúrnej pamiatky, voči areálu poľnohospodárskeho družstva:

1) *parc. č. 175/46 (západná časť), 175/6 (západná časť), 160/4, 175/11:* doplniť izolačnú kryciu zeleň, ktorá bude clonou a prostriedkom zmiernenia negatívnych vplyvov a účinkov uskutočnenia výstavby IBV „Za kaštielom“ v panoráme s kultúrnou pamiatkou v pohľadovom smere od juhu, juhozápadu až západu;

2) *parc. č. 175/6 (západná časť), 175/46 (západná časť), 160/4, 161/1, 161/2, 172/5, 175/11, 177/1, 178/1:* zachovať prírodný charakter alebo usmernené využitie pozemkov v súlade s ich jednotlivý-

mi druhmi (TTP, záhrada), vylúčené je umiestňovanie zástavby a alebo iných zásahov, ktoré by mohli narušiť prírodný (záhradný) charakter bezprostredného okolia kultúrnej pamiatky alebo krajinného prostredia kultúrnej pamiatky vo vymedzenom území.

e) Využívať poľnohospodársku pôdu v území ochranného pásma na účely poľnohospodárstva a poľnohospodárskej prvovýroby, resp. na účely v súlade so súčasnými druhmi jednotlivých pozemkov, evidovaných v katastri nehnuteľností.

f) Úpravy objektov a nehnuteľností v ochrannom pásme, ktoré nie sú kultúrnou pamiatkou, ale patria do vymedzeného prostredia kultúrnej pamiatky, je potrebné riešiť na architektonickej úrovni vyhovujúcej prostrediu kultúrnej pamiatky, ako aj s ohľadom na situovanie vo vizuálne exponovanej časti sídla.

g) Riešiť povrchy prístupových a peších komunikácií bez použitia nevhodných povrchov (asfalt) a materiálov (zámková dlažba); uprednostniť prírodné materiály. Zachovať a obnoviť murovanú studňu južne od kaštiela, v nadzemnej časti ju domurovať z neomietaného kameňa do výšky cca 80 cm nad terénom; prekrytie riešiť kovovou mrežou.

h) V území lokality tvorenej pozemkami *parc. č. 175/2, 175/3, 175/5, 175/11, 175/12, 175/13, 175/14, 175/15, 175/16, 175/17, 175/18, 175/19, 175/20, 175/21, 175/22, 175/24, 175/25, 175/26, 175/27, 175/28, 175/30 + 175/31, 175/33, 175/34, 175/35, 175/36, 175/37, 175/38, 175/39, 175/40, 175/41, 175/42, 175/43, 175/44, 175/45*, je prípustné umiestniť zástavbu rodinných domov pri rešpektovaní priestorových a architektonických podmienok:

- 1) vytvorenie jednotnej stavebnej čiary v rámci určenej ulice,
- 2) zastrešenie objektov sedlovým typom strechy,
- 3) podlažnosť jednotlivých stavieb: 1 nadzemné podlažie + funkčné podkrovia,
- 4) zástavba ako celok musí mať jednotný charakter
  - požiadavka sa dotýka jej proporčnosti, architektonického stvárnenia, materiálového riešenia a farebnosti objektov,
  - vytváranie dominantných architektonických (hmotovo-priestorových) alebo expresívnych prvkov (vrátane farebnosti) je v rámci zástavby vylúčené,
  - farebnosť objektov musí byť tlmená, použitie výrazných farebných odtieňov v rámci povrchovej úpravy objektov je vylúčené,
- 5) výsadba vysokej zelene na nezastavaných častiach pozemkov.

Na pozemkoch *parc. č. 175/32, 175/35 (severná časť), 175/36 (severná časť)* sformovať a vytvoriť pás krycej zelene, pozostávajúcej z vysokých drevín, ako izolačného prvku medzi lokalitou kaštiela a celkom umiestňovanej zástavby.

i) Prípadná zmena funkčného využitia a priestorového usporiadania v areáli hospodárskeho dvora – *prac. č. 160/1, 583/3, 582/4, 582/1*, nesmie mať negatívny vplyv na hodnoty a prostredie kultúrnej pamiatky, prípadné nové stavebné zámery nesmú byť umiestnené v exponovaných polohách voči kultúrnej pamiatke a presiahnuť výšku 6 m (prípadný zámer bude vyžadovať podrobné

posudzovanie vo vzťahu k prostrediu kultúrnej pamiatky). V areáli hospodárskeho dvora a jeho okolí musí ostať zachovaný vysoký podiel zastúpenia stromovej vegetácie.

j) Vzhľadom na charakter kultúrnej pamiatky a jej prostredia je pravdepodobný predpoklad výskytu archeologických nálezov; túto skutočnosť treba zohľadniť pri zámeroch realizácie akýchkoľvek zemných a výkopových prác.

k) Hranica ochranného pásma po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia o jeho vyhlásení sa vyznačí a tieto podmienky na zabezpečenie ochrany v prostredí kultúrnej pamiatky sa premietnu do územnoplánovacej dokumentácie obce Dolná Mičina.

Odporúčania:

l) Považovať usporiadanie centrálnej časti obce za stabilizované s funkciou bývania v rodinných domoch s priliehajúcimi pozemkami záhrad, vylúčiť zámery s nárokmi predimenzovaných hmotovo-priestorových riešení.

m) Priebeh východnej hranice ochranného pásma vytýčiť za definitívnu hranicu zastavaného územia obce.

Vyhlásenie ochranného pásma a určenie podmienok ochrany na jeho území sa nedotýka právnych vzťahov (práv a povinností fyzických osôb a právnických osôb), priznaných rozhodnutiami príslušných orgánov pred dňom začatia správneho konania vo veci vyhlásenia ochranného pásma (právoplatné administratívno-správne rozhodnutia sa nemenia).

Pri všetkých zámeroch činností na území ochranného pásma, vykonateľných na základe programovania miestneho/regionálneho rozvoja, územnoplánovacích činností (územného plánovania), územného konania, stavebného konania, ohlásenia alebo bez ohlásenia, alebo na základe konania o pozemkových úpravách (zákon Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách... v znení neskorších predpisov) je krajský pamiatkový úrad *dotknutým orgánom* podľa § 140a zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zák. č. 479/2005 Z. z. a podľa § 9 zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. v znení neskorších predpisov; ako miestne a vecne príslušný orgán na ochranu pamiatkového fondu vydá v zmysle ustanovení § 29 ods. 4, § 30 ods. 4 a § 32 ods. 5 až 12 zákona č. 49/2002 Z. z. stanovisko a záväzné stanovisko k predloženým návrhom a zámerom.

Pri zámere realizovať zemné a výkopové práce na území ochranného pásma a v areáli kaštieľa je taktiež nevyhnutné vopred oznámiť krajskému pamiatkovému úradu takýto zámer, s účelom včasného zabezpečenia *vyhľadania, dokumentácie a záchrany potenciálnych archeologických nálezov*; podmienky sa určujú rozhodnutiami príslušných správnych orgánov podľa § 36, § 37 a § 39 ods. 3 zákona č. 49/2002 Z. z. Táto požiadavka sa nevzťahuje na vykonávanie bežného využívania a obhospodarovania poľnohospodárskych pôd, a starostlivosti o zatrávnené povrchy ostatného terénu.

7. ÚPRAVA VZŤAHOV K INÝM CHRÁNENÝM ÚZEMIAM A OCHRANNÝM PÁSMAM PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Vyhlásenie a vymedzenie navrhovaného ochranného pásma kultúrnej pamiatky nie je v rozpore s ochranou iných verejných záujmov, chránených podľa osobitných právnych predpisov. Nie je v rozpore s ochranou prírody a krajiny (zákon č. 543/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov), ochrany a využívania poľnohospodárskej pôdy (zákon č. 220/2004 Z. z. v znení n. p.), ochrany vôd, vodných tokov a vodohospodárskych zariadení (zákon č. 364/2004 Z. z.) a ochrany cestnej a sieťovo-rozvodnej vybavenosti územia.

8. LITERATÚRA

- Wagner, Vladimír: *Dejiny výtvarného umenia na Slovensku*. Trnava 1930, s. 143, obr. 152.
- Hofman, Jan: *Staré umění na Slovensku*. Praha 1930 (= ARS, Sbíрка rozprav o umění, sv. 10), s. 56.
- Architektúra na Slovensku do polovice XIX. storočia*. Sprac. Ladislav Foltyn, Alexander Keviczky, Ivan Kuhn. Bratislava 1958, s. 66, 581, obr. 338.
- Štátny zoznam kultúrnych pamiatok Stredoslovenského kraja* (= Zpravodaj Krajského strediska Štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody v Banskej Bystrici, 5). Banská Bystrica 1964.
- Súpis pamiatok na Slovensku*, zv. prvý. Vedec. red. Alžbeta Güntherová. Bratislava 1967, s. 314-315.
- Slovník obcí banskobystrického okresu*. Zost. Štefan Pisoň. Banská Bystrica 1968, s. 202-203.
- Pisoň, Štefan: *Hrady, zámky a kaštiele na Slovensku*. Martin 1973 [²1977, ³1983], s. 132-133; 437, 443 (D. Menclová).
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku*, zv. 1. Bratislava 1977, s. 331.
- Gajdoš, Milan a kol.: *Banská Bystrica*. Martin 1978, obr. 134.
- Kahoun Karol: Renesancia – Architektúra. In: *Slovensko / Kultúra – I. časť*. Zost. Stanislav Šmatlák. Bratislava 1979, s. 715-726, tu s. 722.
- Kuhn, Ivan: Renesančná architektúra na Slovensku. In: *Ars*, 1982, č. 2 (Z dejín architektúry), s. 16-72, tu s. 59.
- Bárta, Vladimír: *Banská Bystrica*. Martin 1984, obr. 99.
- Šášky, Ladislav: *Umenie Slovenska. Obrazový sprievodca po pamiatkach*. Bratislava 1988, s. 293, 305, obr. 171. [tiež nemecké vyd.: *Kunstdenkmäler der Slowakei. Ein Bildkunstführer*. Bratislava 1988.]
- Križanová, Eva – Puškárová, Blanka: Prehľad najzávažnejších pamiatkových akcií v minulosti a v súčasnosti. In: *Monumentorum tutela / Ochrana pamiatok* 13, 1988, s. 5-137, tu s. 24.
- Križanová, Eva – Puškárová, Blanka: *Hrady, zámky a kaštiele na Slovensku. Turistický lexikon*. Bratislava 1990, s. 73-74.
- Az örökség hagyományozása. Könyöki József műemlékfeltérési 1869–1890*. Össeállította Váline Pogány Jolán. Budapest 2000, s. 45-46, č. 3. [december 1888]
- Wagner, Vladimír: O renesančnej architektúre Slovenska. In: *Kolokvium UHSS Jubileum Vladimíra Wagnera 1900 - 1955 /spomienka na zakladateľskú osobnosť slovenského dejepisu umenia/*. Zost. Patrik Guldan. Bratislava 2001, s. 93-100, tu s. 97.
- Šťastná, Regína a kol.: *Dolná Mičiná 1402 - 2002*. Dolná Mičiná 2002.
- A magyar építészet története. Kitekintéssel a Kárpát-medence egészére*. [Pannon enciklopédia] Főszerk. Zoltán Deák. Budapest 2009, s. 191.

9. POUŽITÁ DOKUMENTÁCIA A PRAMENE

- Dolná Mičiná – základný výskum*. Sprac. Mária Izakovičová a KPS [Banská Bystrica], 1961. — Bratislava, Archív Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, sign. Z-2925/1-2.
- Zámer pamiatkovej úpravy Dolná Mičiná – kaštieľ*. Sprac. Ing. arch. A. Berková, prom. hist. F. Klimáčková, E. Nemešová, A. Horváthová; Slovenský ústav pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody – stredisko Banská Bystrica, december 1969. — Bratislava, Archív Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, sign. T-1893.
- Dolná Mičiná, Kaštieľ – architektonicko-historický výskum* [pamiatkový výskum], sprac. Mgr. Ľubica Filová, Banská Bystrica, 2008 (kapitola Stručné zhrnutie výsledkov umelecko-historického a architektonicko-historického výskumu).

Katastrálna mapa obce Dolná Mičiná, mapovanie 1866 (kópia). — Bratislava, Archív Pamiatkového úradu Slovenskej republiky, inv č. HM 562.

Fotodokumentácia — Bratislava, Archív Pamiatkového úradu Slovenskej republiky.

Základná mapa ČSFR, mapový list 36-32-04; Slovenský úrad geodézie a kartografie, mierka 1:10 000; 1980; 4., obnovené vydanie 1990; stav z roku 1989.

10. TABUEKOVÉ PRÍLOHY

Zoznam kultúrnych pamiatok na území navrhovaného ochranného pásma

Por.	Číslo ÚZPF	Unifikovaný názov	Adresa / určenie popisom	parcelné č.
1.	38/0	Kaštieľ	Dolná Mičiná 1, návršie nad obcou	175/1

Na vymedzenom území navrhovaného ochranného pásma sa nenachádzajú nehnuteľné veci, vytipované na vyhlásenie za kultúrne pamiatky.

GRAFICKÉ PRÍLOHY

Kópia za katastrálnej mapy obce Dolná Mičiná, mierka 1:2880; mapovanie 1866.